

REALIZACJA LEKTUR OBOWIĄZKOWYCH

- 1) *Dziady cz. II* – dramat romantyczny Adama Mickiewicza – str. 3-16,
- 2) *Świtezianka* – ballada Adama Mickiewicza (przypomnienie) – str. 17-21.

12-23.04.2021 r. (dwa tygodnie)

12.04.2021 r.

Temat: Spotkanie z dramatem Adama Mickiewicza pt. *Dziady cz. II* – KNO.

- 1) Zapraszam na sprawdzian – FORMS.
- 2) O autorze i o dziele słów parę – zapraszam 😊

13.04.2021 r.

Temat: Elementy świata przedstawionego – omówienie – KNO.

czas akcji – miejsce akcji – bohaterowie (postacie realistyczne i postacie fantastyczne) – ujęcie tabelaryczne

14.04.2021 r.

Temat: Charakterystyka zjaw i nauki moralne przez nie przekazywane – KNO.

duszyzki dzieci (Józio i Rózia) – widmo okrutnego szlachcica (Widmo Złego Pana) – duch Zosi (Dziewczynna – pasterka Zosia)

duchy lekkie – duch ciężki – duch pośredni – charakterystyka

PRZESTROGA I NAUKA MORALNA

15.04.2021 r.

Temat: Problematyka utworu Mickiewicza – KNO.

motywy – wątki – toposy – problematyka – treść

16.04.2021 r.

Temat: O gatunku. Symbolika – przykładowe zadania egzaminacyjne dot. lektury – KNO.

gatunek literacki – dramat romantyczny – zadania egzaminacyjne z arkuszy

(specyficzny dla epoki romantyzmu; cechują go: luźna kompozycja, mieszanie konwencji i stylów, często niesceniczny charakter, występowanie dialogów, monologów, didaskalia – tekst poboczny, akty i sceny)

19.04.2021 r.

Temat: Piszemy pracę pisemną dot. lektury – KNO.

Powodzenia! 😊

Temat 25.

Napisz **rozprawkę**, w której udowodnisz, że zbrodnia zawsze zasługuje na karę. W argumentacji odwołaj się do lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego. Praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

- ✓ II część *Dziadów* Adama Mickiewicza;
- ✓ *Świtezianka* Adama Mickiewicza (ballada).

20-21.04.2021 r.

Temat: Czytamy Nasze wypracowania – KNO.

Zapraszam na lekcję on-line TEAMS.

22-23.04.2021 r.

Temat: Przypomnienie ballady Adama Mickiewicza pt. *Świtezianka* – KNO.

gatunek – czas i miejsce akcji – tematyka – bohaterowie utworu – najważniejsze motywy – przykładowe zadania egzaminacyjne dot. ballady Mickiewicza

BOHATEROWIE UTWORU:

ŚWITEZIANKA:	STRZELEC – MYŚLIWY Z BORU:
?	?

Platforma edukacyjna przydatna podczas omawiania lektury:

<https://epodreczniki.pl/a/ciemno-wszedzie-glucho-wszedzie---o-ludowym-obrzedzie-dziadow/DIMbfedgK>

Platforma edukacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Romantycy czerpali natchnienie do swoich dzieł między innymi z ludowej wyobraźni. To właśnie z nią wiąże się tradycja pogańskiego obrzędu – wywoływania duchów zmarłych. II część *Dziadów* Adama Mickiewicza jest nie tylko dramatem – obrzędem, ale także swoistym rytuałem, z którym wiążą się zaklęcia, klątwy i wezwania. Z jednej strony nawiązuje on do tradycji świętej uczty (przygotowywania posiłków dla duchów zmarłych), z drugiej natomiast – rozmów, które prowadzono z duchami...

Puchacz
domena publiczna

Ciekawostka

„Lud wyobrażał sobie duchy zmarłych pod postacią właśnie ptaków [...] Chór ptaków nocnych były zatem najwłaściwszym co do upostaciowania widm uczestnikiem obrzędu, sprawowanego przez wiejską gromadę. Ale on nie został wcale przyzwany przez Guślarza, przybył za Złym Panem, aby go publicznie oskarżyć przed tą gromadą. A potem nie dozwala Widmu pańskiemu „pożywić się i napoić” – negując istotę obrzędu jako „świętej uczty”. Potencjalnie najstosowniejszy uczestnik obrzędu, Chór ptaków nocnych, staje się mu w konsekwencji najbardziej obcy”. [Skuczyński, s. XXXI–XXXII].

Już wiesz

- 1) Przygotuj, odwołując się do różnych źródeł wiedzy (np. *Słownika symboli* Władysława Kopalińskiego lub internetu), informacje na temat symboliki kruka i puchacza w kulturze.
- 2) Zbierz, odwołując się do dowolnego źródła wiedzy, informacje związane z pojęciem „rytuał”.
- 3) Zapoznaj się z treścią dramatu Adama Mickiewicza *Dziady*, część II.

O obrzędzie dziadów:

I ściągac myśli po przeszłych obrazach
 Błądzące, jako pasorzytne ziele,
 Które wśród gmachu starego po głazach
 Rospierzchle gałązki ściele.

D Z I A D Y.

Jest to nazwisko uroczystości obchodzonej dotąd między pospółstwem w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandyi na pamiątkę dziadów, czyli w ogólności zmarłych przodków. Uroczystość ta początkiem swoim zasięga czasów pogańskich i zwała się niegdyś uczną koźlą, na której przewodniczył Koźlarz, Huslar, Gu-slarz, razem kaptan i poeta (gęslarz). W teraż-niejszych czasach ponieważ światle duchowien-stwo i właściciele usiłowali wykorzenić zwyczaj połączony z zabobonnemi praktykami, izbytkiem częstokroć nagannym; pospółstwo więc święci Dziady tajennie w kaplicach lub pustych do-mach niedaleko cmentarza. Zastawia się tam pospolicie uczta z rozmaitego jada, trunków, owoców, i wywołują się dusze nieboszczyków. Godna uwagi, iż zwyczaj częstowania zmarłych, zdaje się być wspólny wszystkim ludom po-gańskim, w dawnej Grecyi za czasów homery-

Dziady Adama Mickiewicza reprezentują dramat romantyczny. *Dziady*, część II oraz *Dziady*, część IV zostały wydane jako *Dziady wileńsko-kowieńskie* w 1823 roku. Charakteryzuje je: wizyjność i fantastyka, akcentowanie roli tradycji ludowej i wiary ludu w siłę rytuałów i obrzędów oraz tematyka życia pozagrobowego (współistnienie świata ludzi ze światem duchów), szerzej – [synkretyzm](#) religijny, tj. łączenie obrzędów pogańskich z wyobrażeniami religii chrześcijańskiej. W dramacie pojawiają się trzy typy (kategorie) duchów reprezentujących trzy różne typy (kategorie) grzechów: dzieci – Józio i Rózia (grzechy lekkie), wiejska dziewczyna – Zosia (grzechy pośrednie), zły Pan (grzechy ciężkie). Ma to związek także z przeplataniem się dwóch poziomów świata: realnego i fantastycznego. Ów podział zwraca uwagę także na indywidualne i konkretne losy poszczególnych postaci, a jednocześnie uświadamia uniwersalizm i aktualność przywoływanych w utworze prawd etycznych (1).

Dziady to nazwa ludowego obrzędu zadusznego, wywodzącego się z tradycji rytualnego poczęstunku. Ta swoista ucztą była organizowana przez spółośność dla przywoływanych duchów zmarłych (lub dla zmarłych przodków: dziad = przodek) oraz żebraków, starców i dziadów – jałmużników, na których kończył się poczęstunek. Istotą dziadów było „obcowanie żywych z umarłymi”. W tradycji słowiańskiej (w zależności od regionu) święta zaduszne obchodzono nawet sześć razy do roku, np. na wiosnę ok. 2 maja oraz jesienią – z 31 października na 1 listopada. Jesienne obrzędy były właściwym przygotowaniem do święta zmarłych.

Celem obrzędu dziadów było ugoszczenie dusz, mające na celu – z jednej strony – zdobycie ich „zaufania” i zapewnienie sobie ich przychylności, z drugiej natomiast – udzielenie im pomocy w pozyskaniu wiecznego szczęścia. Dusze karmiono kaszą, miodem, jajkami, [kutią](#) oraz częstowano... wódką. Biesiady/uczty przygotowywano zarówno w domach, jak i na cmentarzach, przy grobach przodków oraz w przestrzeniach szczególnych – znaczących miejscach kultu, np. na wzgórzach, pod drzewami uznanymi za święte, przy kaplicach, które powstawały czasami w miejscach kultu pogańskiego.

W niektórych regionach przy blasku ognisk organizowano dla dusz także kąpiel i saunę. Ogień stawał się symbolem blasku wskazującego duszom właściwą drogę, która prowadziła do bliskich im osób. Szczególną rolę przypisywano w obrzędzie żebrakom (dziadom), którzy mieli pełnić wyjątkową funkcję w kontaktach z zaświatami (żebracy – „mediatorzy”). Obowiązywał w tym czasie zakaz pracy (np. sprzątania po wieczery, „aby dusze mogły się naprawdę ugościć”, czy wylewania wody przez okno po myciu naczyń – aby nie spłoszyć dusz).

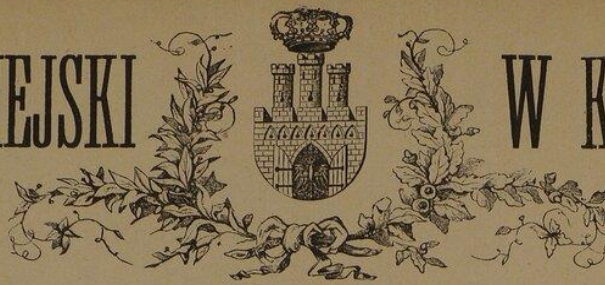
W dramacie Mickiewicza, szczególnie w kontekście takich pojęć, jak: „czyścić” i „zbawienie”, występuje swoiste połączenie zwyczajów pogańskich z chrześcijańskimi.

We wschodniej Polsce, także na Białorusi i Ukrainie, obrzęd karmienia dusz na grobach zmarłych przetrwał do dziś.

TEATR MIEJSKI W KRAKOWIE.

Nr sez. 236.

Nr. porz. 2517.

We Środę dnia 14 Maja 1902 roku
PRZEDSTAWIENIE POPULARNE

☞ Ceny miejsc niższe. ☞

DZIADY

ADAMA MICKIEWICZA.

SCENY DRAMATYCZNE.

I.										
Cmentarz wiejski na Litwie.										
Pachole . . . PP.	Teodorowicz.	Młodzieniec I.	PP.	Zawierski.	Jacek	PP.	Miarczyński.	Kapral	PP.	Stepowski.
Starzec	Rasiński.	„ II.	„	Brydziński.	Jakob	„	Strycharski.	Ks. Piotr.	„	Soanowski.
Guślarz	Jednowski.	Gustaw	„	Mielewski.	Zegota	„	Wójcicki.			
Maryla	Wysocka.	Duch	„	Bednarczyk.						
II.										
Opustoszała kaplica cmentarna.										
Guślarz	PP.	Jednowski.	PP.	Kotarbiński.						
Starzec	„	Rasiński.	„	Puchalski.						
Pachole	„	Teodorowicz.	„	Sulima.						
Maryla	„	Wysocka.	„	Walewski.						
Młodzieniec I.	„	Brydziński.	„	Senowski.						
„ II.	„	Zawierski.	„	Strycharski.						
Kobieta	„	Walewska.	„	Zosia dziewczyna						
Aniołek I. Józio	„	* * *	„	na						
Aniołek II. Rozalka	„	* * *	„	Ordonówna.						
				Gustaw						
				Mielewski.						
III.										
Izba w mieszkaniu księdza, na plebanii.										
Ksiądz	PP.	Zelwerowicz.	Dziecko III.	PP.	* * *					
Dziecko I.	„	Jutkiewicz.	Gustaw	„	Mielewski.					
„ II.	„	* * *								
IV.										
Cela w klasztorze, przerobionym na więzienie stanu.										
Archanioł	PP.	Sarnowski.	Adolf	PP.	Segeny.					
Duch	„	Bednarczyk.	Feliks	„	Senowski.					
Gustaw-Konrad	„	Mielewski.	Jankowski	„	Rasiński.					
Zan	„	Brydziński.	Frejend	„	Zawierski.					
Sobolewski	„	Sobieśław.	Ks. Lwowiec	„	Jejde.					
V.										
Sypialnia senatora.										
Dyabeł I.	PP.	Walewski.	Duch	PP.	Bednarczyk.					
„ II.	„	Stepowski.	Senator	„	Kotarbiński.					
VI.										
Sala przedpokojowa w mieszkaniu senatora.										
Senator	PP.	Kotarbiński.	Gubernator	PP.	Strycharski.					
Doktor	„	Przybyłowicz.	Gubernatorowa	„	Sokolejcz.					
Pelikan	„	Puchalski.	Starosta	„	Wójcicki.					
Bajkow	„	Zelwerowicz.	Justyn Pol	„	Wysocki.					
Sekretarz	„	Janczewski.	Bestużew	„	Walewski.					
Lokaj I.	„	Segeny.	Pułkownik	„	Sarnowski.					
„ II.	„	Jejde.	Registrator	„	Miarczyński.					
Pani Rollison	„	Senowska.	I. Młody człowiek	„	Zawierski.					
Kmitowa	„	Wolska.	II. Młody człowiek	„	Wolański.					
Ks. Piotr	„	Soanowski.	Dama	„	Lazarewicz.					
Panna	„	Jeremi.	Oficer	„	Rasiński.					
Księżna	„	Górska.	Dyrekt. muzyki	„	Rychter.					
Dama	„	Kosmowska.	Zołnierz	„	Jejde.					
Sowiecikowa	„	Wójcicka.	Konrad	„	Mielewski.					
Sowiecik	„	Senowski.								
Ich córka	„	Teodorowicz.								
VII.										
Cmentarz wiejski na Litwie.										
Guślarz	PP.	Jednowski.	Doktor-upiór	PP.	Przybyłowicz.					
Maryla	„	Wysocka.	Bajkow-upiór	„	Zelwerowicz.					
						(duchy, widma, upiory).				

Rzecz dzieje się na Litwie między rokiem 1820 — 1824.

NOWE DEKORACYE

pędzla pp. Spitziera.

NOWE KOSTYUMY

wykonane w pracowni teatralnej pod kierunkiem p. L. Rozwadowicza

NOWE EFEKTA ŚWIETLNE.

☞ Początek o godzinie 7^{1/2} — koniec o godzinie 11. ☞

☞ Ceny miejsc niższe. ☞

We Czwartek „**Florio i Flavio**“, igraszki i sceny miłosne w 3 akt. a 4 obr. Fr. Schönthana i Fr. Ellfelda. (Nowość!)
„**Lolota**“, komedia w 1 akcie z francuskiego H. Meilhac'a, B. Halevy,

Drukarnia „Czasu“ w Krakowie.

Nakładem Dyrekcji Teatru Miejskiego.

„Ciemno wszędzie, głucho wszędzie...” – o ludowym obrzędzie dziadów

Zaduszki

Władysław Podkowiński, Zaduszki, 1890, rysunek tuszem, zaginiony, domena publiczna

Platforma edukacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Definicja: Dramat romantyczny

jeden z gatunków literackich realizujących programowe hasła romantyzmu, zrywający z klasycznymi regułami dramatu. Cechuje go luźna, otwarta kompozycja, fragmentaryczność, mieszanie tragizmu z komizmem i realizmu ze światem fantastycznym (np. duchy, zjawy, upiory, anioły, diabły). Forma ta łączy w sobie elementy liryczne, epickie i dramatyczne, różne gatunki literackie, np. pieśń, bajkę, opowiadanie czy monolog, jak również partie muzyczne i efekty plastyczne.

Ćwiczenie 1.1

Po zapoznaniu się z treścią II części *Dziadów*, określ czas i miejsce akcji tego utworu. Omów, na czym polega tajemniczość obrzędu dziadów.

Ćwiczenie 1.2

Przedstaw, jakie emocje wywołuje w tobie cytat: „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie, co to będzie? Co to będzie?”.

Ćwiczenie 1.3

Scharakteryzuj postać Guślarza, uwzględniając jego symboliczną rolę w utworze.

Ćwiczenie 1.4

Omów, co charakteryzuje zachowanie uczestników obrzędu dziadów. Zwróć uwagę na to, co mówią i co robią bohaterowie dramatu Mickiewicza.

Na podstawie tekstu dramatu *Dziady*, część II wykonaj polecenia:

Ćwiczenie 2.1

Wyjaśnij, jaką funkcję w dziele Mickiewicza pełni magia. Zwróć uwagę np. na działanie magicznych zaklęć słownych oraz na magiczne przedmioty czy [antropomorfizację](#) duchów odbywającą się „w trzech odstępach”.

Ćwiczenie 2.2

Wskaż, ile duchów przybywa na „uczcie”.

Ćwiczenie 2.3

Opisz, jakie przewinienia były powodem błąkania się duchów po zaświatach. Rozważ, czy w dramacie Mickiewicza rodzaj kary jest zależny od winy popełnionej przez człowieka za życia.

Ćwiczenie 2.4

Wymień prawdy moralne, jakie wypowiada chór.

Ćwiczenie 2.5

Uzasadnij, dlaczego wypowiedzi chóru można nazwać pouczeniami moralno-dydaktycznymi.

GATUNEK I RODZAJ LITERACKI:

8)	Adam Mickiewicz	<i>Dziady cz. II</i>	dramat romantyczny	specyficzny dla epoki romantyzmu, cechują go: luźna kompozycja, mieszanie konwencji i stylów, często niesceniczny charakter;	DRAMAT (utwór dramatyczny)
----	-----------------	----------------------	--------------------	--	--------------------------------------

Strona 2 z 7

Przygotował: mgr Sebastian Sowa

				podział na akty i sceny, didaskalia, dialogi i monologi	
--	--	--	--	---	--

MOTYWY, WĄTKI, TOPOSY / PROBLEMATYKA:

10)	Adam Mickiewicz	<i>Dziady cz. II</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobra i zła, ✓ winy i kary, ✓ pełni człowieczeństwa, ✓ cierpienia.
-----	-----------------	----------------------	---

PRZYKŁADOWE ZADANIA EGZAMINACYJNE DOT. *DZIADÓW*:

12)

Ciemno wszędzie, glucho wszędzie, co to będzie, co to będzie?

Autor: Tytuł:

13)

Kto nie doznał goryczy ni razu, Ten nie dozna słodyczy w niebie

Autor: Tytuł:

Strona 2 z 6

| Przygotował: mgr Sebastian Sowa

14)

Kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nigdy nie może być w niebie

Autor: Tytuł:

15)

Kto nie był ni razu człowiekiem. Temu człowiek nic nie pomoże

Autor: Tytuł:

Zadanie 8. (0–1)

Na jednym z blogów pojawił się wpis dotyczący twórczości Adama Mickiewicza, ale autor wpisu nie zadbał o poprawną interpunkcję.

Wybierz zdanie, w którym interpunkcja jest niepoprawna.

Słów kilka o Adamie Mickiewiczu

- A. Adam Mickiewicz był jednym z najwybitniejszych twórców polskiego romantyzmu, który zawsze za swoją ojczyznę uznawał Litwę.
- B. Za działalność w tajnym Towarzystwie Filomatów został aresztowany, a następnie zesłany w głąb Rosji.
- C. Podczas licznych podróży po Europie odwiedził między innymi Niemcy, Włochy, Szwajcarię, i Francję.
- D. Jest autorem licznych utworów poetyckich, a także poematu „Pan Tadeusz”.

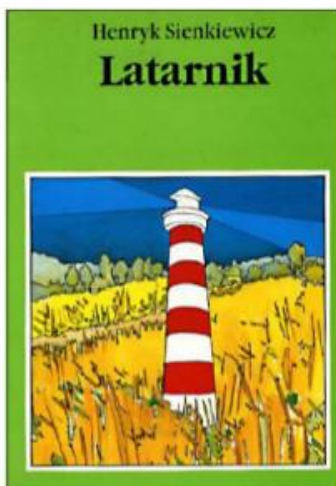
10.2. Motyw zbrodni i kary był popularny w literaturze epoki romantyzmu. Spośród lektur obowiązkowych, innych niż *Balladyna*, wybierz postać, która doświadczyła kary za zbrodnię, ale dopiero po śmierci. Podaj tytuł lektury i jej bohatera.

Opisz krótko, czym bohater zawinił i jak za to płaci. Powołaj się na treść lektury.

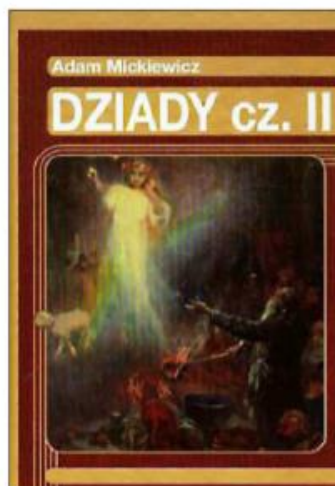
Zadanie 10. (0–2)

Obejrzyj zamieszczone poniżej okładki wybranych lektur obowiązkowych.

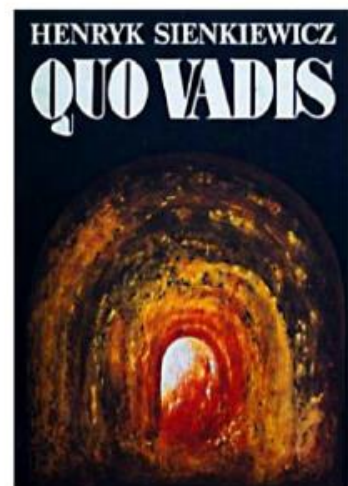
Wybierz dwie okładki i uzasadnij związek zamieszczonego na każdej z nich elementu graficznego z treścią każdej z wybranych lektur.

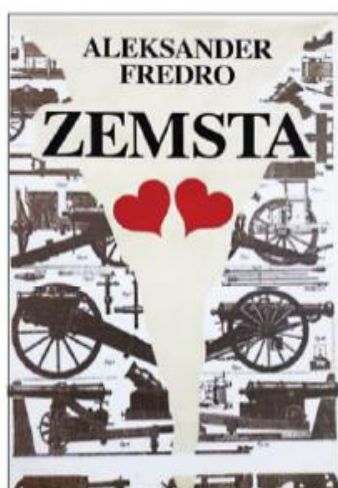
1

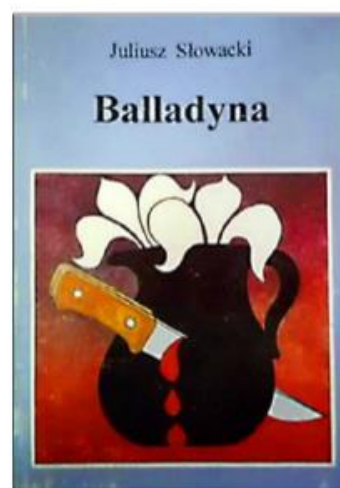
2

3

4

5

Wybieram okładkę nr:

Zadanie 21. (0-2)

Jedno z wydawnictw literackich przygotowało kolekcję kubków z okazji urodzin Adama Mickiewicza. Na każdym z nich znajduje się motyw z jakiegoś utworu poety.

Poniżej znajdują się cztery takie kubki.

1

2

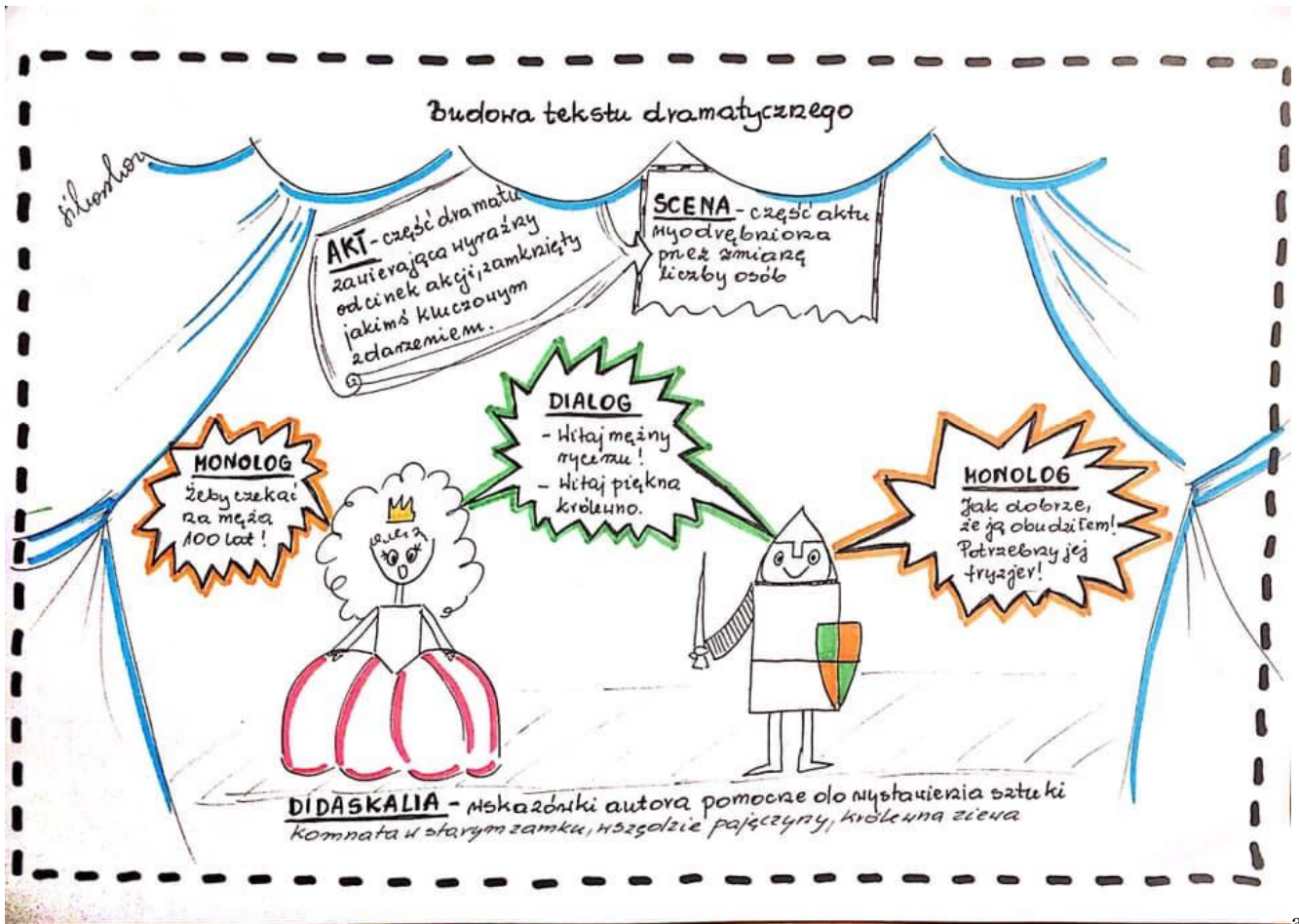
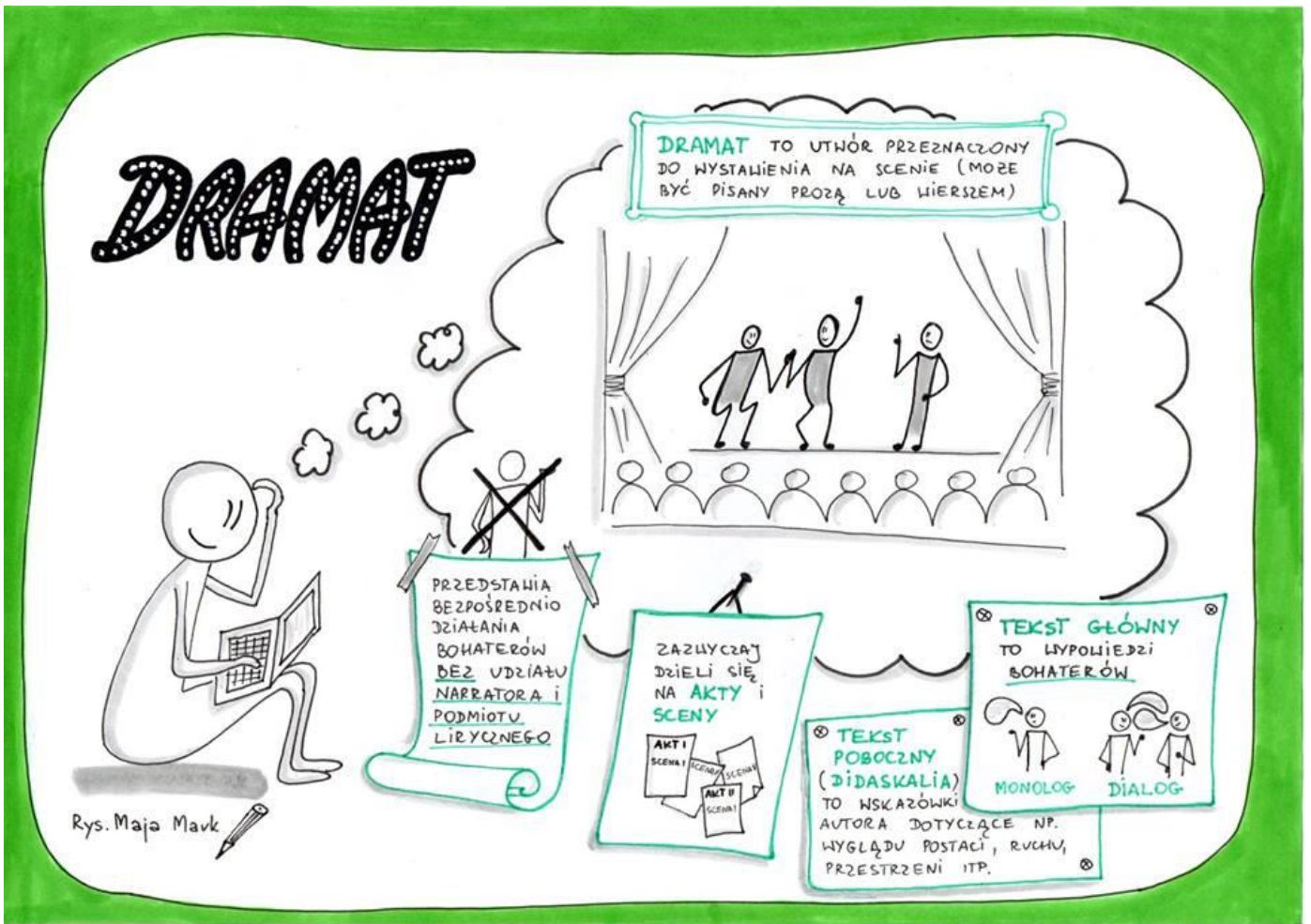
3

4

Wybierz dwa spośród kubków i przyjrzyj się elementom graficznym, które się na nich znajdują. Dla każdego z nich:

- podaj tytuł utworu Adama Mickiewicza, do którego ten element nawiązuje;
- wyjaśnij związek tego elementu z treścią wskazanego przez Ciebie utworu Adama Mickiewicza.

A. MICKIEWICZ, „DZIADY” CZĘŚĆ II, MOTYW WINY I KARY

DUCHY JOZIA I RÓZI	KATEGORIA DUCHÓW I POPEŁNIONE GRZECHY	KARA		KATEGORIA DUCHÓW I POPEŁNIONE GRZECHY	KARA	
	POUCZENIE	PROŚBA I WSPARCIE		POUCZENIE	PROŚBA I WSPARCIE	

WIDMO ZŁEGO PANA	KATEGORIA DUCHÓW I POPEŁNIONE GRZECHY	KARA		HISTORIA SOWY		ZREDAGUJ W PUNKTACH PRAWDY MORALNE ZAWARTE W UTWORZE
	POUCZENIE	PROŚBA I WSPARCIE		HISTORIA KRUKA		

Monika Jwanowska

OBRZĘD DZIADÓW

ZREDAGUJ NOTATKĘ NA TEMAT OBRZĘDU DZIADÓW		ROLA CHÓRU		ROLA GUŚLARZA	
NASTRÓJ UTWORU • JAKI JEST? • CO NA TO WPŁYWA?		ELEMENTY POGAŃSKIE	ELEMENTY CHRZEŚCIJAŃSKIE		
CZAS AKCJI		KOLEJNOŚĆ WYDARZEŃ			
MIEJSCE AKCJI					

przebieg procesu

Porównanie trzech części *Dziadów*:

II część <i>Dziadów</i>	III część <i>Dziadów</i>	IV część <i>Dziadów</i>
<ul style="list-style-type: none"> - problem winy i kary; - cmentarna kaplica; - duchy lekkie (aniołki – Józio i Różia), ciężki (widmo Złego Pana) i pośredni (dziewczyna ze wsi – Zosia); - 3 przykazania romantyczne; 	<ul style="list-style-type: none"> - koncepcja zdobycia niepodległości przez Polskę; - <u>hasło</u>: <i>Polska Chrystusem narodów</i> – mesjanizm – koncepcja, zgodnie z którą umęczona Polska ma odegrać rolę Chrystusa; - Konrad – romantyczny bojownik o wolność Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> - romantyczna miłość; - Gustaw jako romantyczny kochanek; - monolog Gustawa; - Pustelnik-Gustaw opowiada Księdzu historię swego życia; - <u>trzy godziny</u>: miłości (wspomnienie „książek zbójceckich”, wspomnienie ukochanej), rozpaczy (opowieść Gustawa o odwiedzeniu ruin rodzinnego domu, wspomnienie rozstania z ukochaną, symboliczne samobójstwo) i przestrogi;

Adam Mickiewicz *Świtezianka*

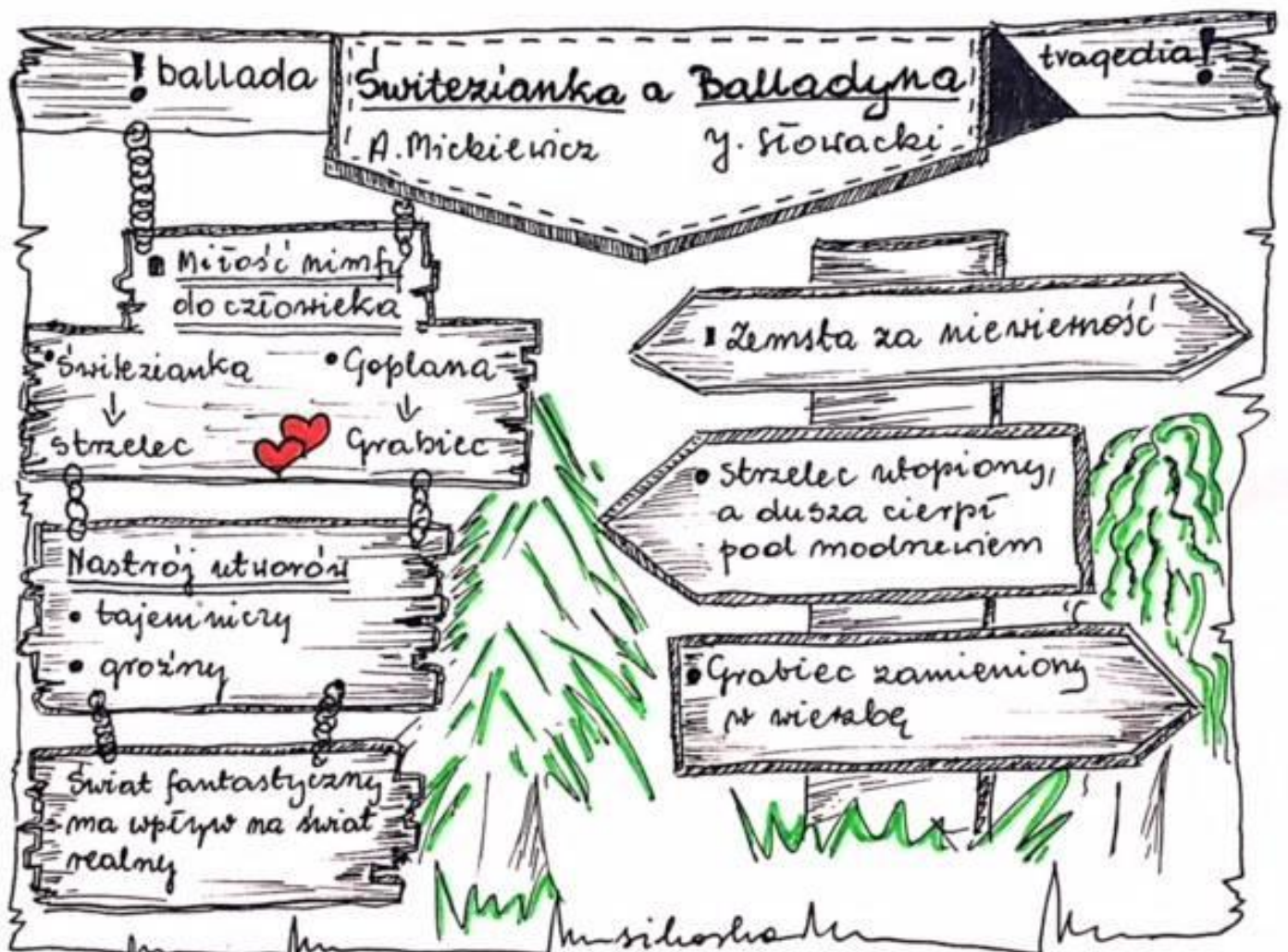
epoka: romantyzm

Gatunek

Świtezianka Adama Mickiewicza jest balladą. Jej najważniejsze cechy to:

- przenikanie się świata rzeczywistego (postać strzelca) i fantastycznego (postać rusalki);
- akcja skoncentrowana wokół gwałtownych zdarzeń (miłosne uniesienia, zdrada, zemsta);
- nastrój grozy i tajemniczości (ukazanie wydarzeń na tle budzącej niepokój przyrody – ciemny las, noc, wzburzona woda, mgły i tajemnicze błyski na tafli jeziora);
- ludowość (ludowe wyobrażenia – w jeziorze mieszkają nimfy; ludowa moralność – nie ma winy bez kary);

- melodyjność (regularna budowa utworu – czterowersowe zwrotki, wersy złożone na przemian z ośmiu i dziesięciu sylab, stały układ rymów: abab; liczne powtórzenia, np. *Bieży i patrzy, patrzy i bieży*);
- połączenie elementów epiki (opowieść narratora o losach strzelca), liryki (podział na strofy, podkreślenie atmosfery niezwykłości i oddanie emocji bohaterów poprzez nagromadzenie środków stylistycznych: pytań, wykrzyknień, powtórzeń, porównań, przenośni i epitetów) i dramatu (występowanie dialogów).

Uczeń:

- omawia treść utworu,
- określa rodzaj literacki utworu,
- wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworze,
 - wskazuje punkt kulminacyjny utworu,
- wyjaśnia, kim jest tytułowa *Świtezianka*,
 - charakteryzuje bohaterów utworu,
- wyjaśnia sens nauki moralnej zawartej w utworze.

Strona www. przydatna podczas omawiania lektury obowiązkowej do egzaminu ósmoklasisty:
<https://epodreczniki.pl/a/ballada-o-pannie-z-jeziora/DnTRozHHU>

Pytanie na wstępie: *Jakie skutki może przynieść złamanie danego słowa?* – dyskusja.

Czytamy balladę Adama Mickiewicza pt. „Świtezianka”. Notatka do zeszytu przedmiotowego:

 Nowa wiadomość

- **Ballada** to wierszowany utwór o niesamowitych, często fantastycznych, wydarzeniach, które mogą budzić grozę. Nawiązuje do legend, wierzeń ludowych i moralności ludowej. Istotną rolę odgrywa w niej przyroda, która jest ukazana jako świadek zdarzeń.
- Ballada łączy elementy **liryki** (podział na strofy, bogaty w środki stylistyczne język: powtórzenia, epitety, metafory, porównania), **epiki** (m.in.: fabuła, narrator, bohaterowie), i **dramatu** (dialogi).

Pamiętaj!

Ballada to stroficzny utwór epicki, który zawiera także elementy liryczne i dramatyczne. Jest bardzo rytmiczny (nadaje się do śpiewania), pojawiają się w nim dialogi. Narrator opowiada o jakimś niezwykłym, dramatycznym, często fantastycznym wydarzeniu, oddziałuje na emocje czytelnika. W balladzie panuje tajemniczy, niezwykły nastrój. Świadkiem wydarzeń utworu jest przyroda, która reaguje na zachowania ludzi. W balladzie, podobnie jak w baśni, dobro zostaje nagrodzone, a zło ukarane.

 <u>Epika</u>	 <u>Liryka</u>	 <u>Dramat</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Cechy charakterystyczne: narrator, fabuła, świat przedstawiony • Gatunki epickie: bajka, opowiadanie, baśń, nowela, powieść, legenda, epos, epopeja • H. Sienkiewicz „Latawiec” 	<ul style="list-style-type: none"> • Cechy charakterystyczne: budowa stroficzna, podmiot liryczny, metaforyczność języka, werony, strofy, środki dyktacyjne • Gatunki liryczne: fraszka, pieśń, tren, sonet, hymn • J. Kochanowski „Na lipę” 	<ul style="list-style-type: none"> • Cechy charakterystyczne: tekst przeznaczony do wykładania na scenie, dialogi, monologi, didaskalia, podział na akty i sceny • Gatunki dramatyczne: tragedia, komedia, dramat romanstyyczny • J. Słowacki „Balladyna”

Mazika Jwanowska

ADAM MICKIEWICZ "ŚWITEZIANKA"

MIEJSCE AKCJI

CO NA TO WSKAZUJE? (CYTAT)

CZAS AKCJI

CO NA TO WSKAZUJE? (CYTAT)

RADA DLA STRZELCA
(CYTAT)

TAJEMNICZA DZIEWCZYNA

- JAK WYGLĄDA?
- KIM JEST W RZECZYWISTOŚCI?
- DLACZEGO PRZYBIERA POSTAĆ DZIEWCZYNINY?

STRZELEC

- CO ŁĄCZY GO Z TAJEMNICZĄ DZIEWCZYNĄ?
- CO JEJ PROPONUJE?
- CO JEST JEGO WINĄ?
- JAKĄ PONOSI KARĘ?

CECHY BOHATERÓW

STRZELCA	ŚWITEZIANKI

ZADANIE 12. (0-2)

12.1. Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy cytat.

Podbiega strzelec... i staje w biegu...
 I chciałby skoczyć i nie chce;
 Wtem modra fala, prysnąwszy z brzegu,
 Z lekka mu w stopy zalechce.
 I tak go łechce i tak go znęca,
 Tak się w nim serce rozplywa,
 Jak gdy tajemnie rękę młodzieńca
 Ściśnie kochanka wstydliva.
 Zapomniał strzelec o swej dziewczynie,
 Przysięgą pogardził świętą,
 Na zgubę oślep bieży w głębinie,
 Nową zwabiony ponętą.

7)	Adam Mickiewicz	<i>Świtezianka</i>	ballada, utwór z cyklu <i>Ballady i romanse</i> , wyd. w Wilnie w 1822 r.	utwór nawiązujący często do wierzeń ludowych, o tajemniczym i pełnym grozy nastroju. Tworzy go m.in. dzika, ożywiona natura, która ostatecznie wymierza karę strzelcowi	POŁĄCZENIE LIRYKI (nastrojowe opisy przyrody), EPIKI (fabuła) I DRAMATU (sceny dialogowe) - tzw. synkretyzm rodzajowy
8)	Adam Mickiewicz	<i>Dziady cz. II</i>	dramat romantyczny	specyficzny dla epoki romantyzmu, cechują go: luźna kompozycja, mieszanie konwencji i stylów, często niesceniczny charakter;	DRAMAT (utwór dramatyczny)

Strona 2 z 7

Przygotował: mgr Sebastian Sowa

				podział na akty i sceny, didaskalia, dialogi i monologi	
9)	Adam Mickiewicz	<i>Świtezianka</i>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ miłości, ✓ wierności, zdrady, ✓ dobra i zła, ✓ winy i kary, ✓ natury, 	

11)

Jakiż to chłopiec piękny i młody?
Jaka to obok dziewica?
Brzegami sinej Świtezi wody
Idą przy świetle księżyca.

Słowicze wdzięki w mężczyzny głosie,
A w sercu lisie zamiary.

(...) Bo kto przysięgę naruszy,

Ach, biada jemu, za życia biada! I biada jego złej duszy!

Autor: **Tytuł:**